

(א) [מנהדרין טו.], (ב) [ע"י
תוס' סנהדרין טו. ד"ה מה],
(ג) [ב"ק פא. ד] ע"י יבמות
עט. תוס' ד"ה דונגר גרסי',
(ד) [עמ"ש ב"ק פה. על לידן]
ליתא לפינו,

תורה אור השלם

- 1 על פי הגרסא חזקה
תתלו בין רב למעלה:
מבדיר כונו
2 אך בגרסא דקלס את
תאריך לשמות
אבתא: תתלה:
מבדיר כונו
3 ושערי העיר על שנות
שבת ישראל עשרים
לשלוש פמנה שער ראובן
אחר שער יהודה
שער לוי אחר:
חזקאל מה לא
4 את תאריך ישראל
מחזקה לשבטי ישראל
ואלה השמות: באם ארני
? חזקאל מה ט
? ותעבר העיר יבדורו
מכל שבטי ישראל:
חזקאל מה לא
6 ותבחר לעשיא מזה
מזה לתרומת הקדש
ולאחרת לעשיא אל
המשח ועשרים אלף
תרומה על גבול קדמה
ועל פי המשח
ועשרים אלף על גבול מזה
למזרח תתקם לעשיא
ותיהי תרומת הקדש
ומקדש התיב תבדור:
חזקאל מה לא
7 על פי חזקאל ואל
העיר אשר שאל את
מזבח סורח בדר אפרים
ובנה את העיר אשר ש
יהושע טו

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה רונגר וכו'
ורבינו חננאל פי' רונגר רז
בלשון פרס. נ"ב עיין לעיל ד'
5 ע"ב:

מוסף תוספות

- א. משום דבולוון נטל
חלקו במעברו של ארץ
ישראל סמוך לעכו שגא'
(בראשית מט) והוא לחוף
אניות והים הוא מעברו
שן אין ישראל. מוס' ר"ד.
ב. דהם לשכטים אבל
כל יחיד ויחיד מי שהיה לו
שדה לבן אין לו שדה
פרדס. ר"ן. ג. יחיד לעולם
הבא כל יחיד ויחיד טיול
בהם כשפלה ובעמק. שם.

הוא שמע בין רב למעט. על פי הגורל תחלק הארץ נחלתן של ישראל שיקח כל שבט ושבט מה שיתן לו הגורל בין שהיה מגיע לו חלק מרובה כגון שבט יששכר או אנשים מעט כגון שבט זבולון. מועט כגון שבט אשר או אנשים הרבה כגון שבט יהודה ונחמן בן

שָׁבַט הַקָּטָן כִּשְׁבַט הַגָּדוֹל וּמֵאֲחָדֵי חֲלָקֵי צִי שָׁבַט הַקָּטָן מְרֻבֶּה מֵחֲלָקֵי שָׁבַט צִי הַגָּדוֹל וְאִי לִקְרֹקֶף גְּבֵרֵי מֵאֲחָדֵי צִיִּן רַב לִמְעַט וְהֵלֵךְ וְנִטְלוּ כֹלֶן צִבְּאוֹ: **וְעוֹד פִּינָא.** בַּהֲדִיא דְּלִשְׁבָטִים אֲחֵילְתָּ וּמֵשׁוֹם דְּלִיכָא לְמִידַּשׁ נָמִי הֲדִיא צִיִּן רַב לִמְעַט לְדַלְקָמֶן צִבְרֵימָא אֲחֵילְטֵרָמֶן נָמִי הֲאִי: **וְעוֹד פִּינָא כ'ו.** שִׁתְחַלְקֶן לַעֲמִיד לְבָא לִי"ג שְׁבָטִים כְּלוּמַר לִי"ג חֲלָקִים שְׁוִין וְלִקְמֶן מִפְרָשׁ מֵאִי יִהְיֶה אוֹתוֹ חֶלֶק דְּטַפֵּי הָאֵם דְּהִיא מֵשׁוֹם לִוי דְּנִקְטָט נַחֲלָה כְּשֶׁאֵר שְׁבָטִים כְּדִכְתִּיב הָאֵם שַׁעַר לִוי אֶחָד הָאֵם מִנְשֵׂה וְאִפְרִים נָמִי לֹא יִטְלוּ אֲלָא חֶלֶק אֶחָד דְּכַדְתִּיב הָאֵם שַׁעַר לִי"ג וְיִסָּף אֶחָד מֵאֲחָדֵי צִיִּן שְׁבָטִים עוֹלָמִי לִי"ב. חֲלָקִים וְיִי"ג לְנִשְׂאֵי דְּלִלְקָמֶן: **שְׁתַּחֲבָד.**

בשצבאו לארץ: לא נתחלקה אלא ל"ב
שבטים. שזו לא היה לו חלק בארץ
אבלא שכל שבט ושבט נתנו לו ערים
לשבת בהן להיות ערי מקלט אבל
מנשה ואפרים נתלו שני חלקים
לדתיב אפרים ומנשה כראובן ושמועון
היהו לו (בראית מנ): **בשבים** קס"ז
השתא מי שהיה לו חלק יפה היה נתון
דמים למי שהגיע לו חלק כחוש מאי
דביני ביני שנאמר בין רב למעט
לכומר ואריך לקדקד בין רב למעט
להוסף דמים הרב למעט שהוציורית
קרי ליה מעט והעדיית קרי רב שכן
אמר ר' יהודה הסיף ציהודה שזה ה'
אמר בגליל והיה מעלה דמים זה
שנפל חלקו ציהודה למי שנפל לו
חלקו בגליל: הכי גרסינן **אמר ר'**
יהודה כו' ולא בא לחלוק מדלא
קמי רבי יהודה אומר: **ולא נתחלקה**
צורל מסקנא דמיתיה דתנא
אמר היא: על פי. משמע על פי
אוראים ותומים: **הא כילד** אס אורים
לנה גורל ואס גורל למה אורים
שחמא מבחשין זה את זה: **אלעזר**

מלוכס דו' כדכתיב (במדבר לו) ולפני שמונחים זו י"ז פתקים שכחום בהן י' כיתוב קדוש. כלומר באורים ותומים ש שהגורל היה עולה כמו שנתנבא תחלה וקאחד לתחומין ולא קאי בחד דלתחומין קאמר כך בגורל ג'י' בלל הולאת ד' שכלא קאחד לפי שאין עולה שום מה ממדעת לקח את וז שהיה יודע מה עלה י' ש' לזה: **נאום ה'** הוא עצמו י' ששקלי כדכתיב ביחזקאל [מז]: **לנשיא** (מלכס א יב): **נאום ז'** הוא נאום המלכס. ורבינו חנני נטען חלק מזה ומוה: **לפרומה קדש**. **נאום ח'** שכלא קאחד מר: **נאום י'** כמו למר מר: **נאום יא'** דמסליק ליה בדמי מאן דאית ליה גוטל ה' סאין כנגד סאה ביהודה היפה אכל מ'י שעולה לו גורלו בק דברים אחד מפני שרחוק מבית המ קאחמר דמי שנפל גורלו בגליל נטעל ה בבספסאין אתא איהו לקסועיה וליממר היפלות כספין שיה ד' סאין לסאה ליה דמקרא לא שמעינן אלא העלאה

תא שמע ¹בין רב למעט ועוד תניא עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלושה עשר שבטים שבתחלה לא נתחלקה אלא לשנים עשר שבטים ולא נתחלקה אלא בכסף שנאמר בין רב למעט אמר רבי יהודה סאה ביהודה שוה חמש סאין בגליל ולא נתחלקה אלא בגורל שנאמר ²אך בגורל ולא נתחלקה אלא ⁶באורים ותומים שנאמר על פי הגורל הא כיצד ⁷אלעזר מלובש אורים ותומים ויהושע וכל ישראל עומדים לפניו וקלפי של שבטים וקלפי של תחומין מונחין לפניו והיה מכיין ברוח הקדש ואומר זבולן עולה תחום עכו עולה עמו טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו זבולן טרף בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום עכו וחזור ומכיין ברוח הקדש ואומר נפתלי עולה ותחום גינוסר עולה עמו טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו נפתלי טרף

בְּקִלְפִי שֶׁל תְּחוּמוֹן וְעֵלָה בִּידוֹ תַּחֲסוּם גִּינוֹסוּר וְ
שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה חֲלוּקָה שֶׁל עוֹלָם הַבָּא הָעוֹלָם
לֹא שָׂדֶה פָּרֶדֶס שָׂדֶה פָּרֶדֶס אֵין לוֹ שָׂדֶה לְבָן
וְאַחַד שְׂאִין לוֹ בְּהָר וּבְשִׁפְלָה וּבְעֵמֶק שְׂנֵאמֶר
אַחַד שְׁעָר לִי אֶחָד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִזֶּה
מִחֲלֻקָתוֹם נָאם ה' קְטַנִּי מִיָּהָת שְׁבַתְחֵלָה לִי
שְׁבֵטִים שָׁמַע מִיָּנָה לְשִׁבְטִים אִיפְלוּג שָׁמַע מִיָּנָה
שְׁתַּתְּחֵלַק לְשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר שְׁבֵטִים אִידֵךְ לְמֵאֵן
וְהָעוֹבֵד הָעִיר יַעֲבֹדוּהוּ מִכָּל שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל
(י) וְהִנֵּנִי בַעֲלָמָא לֹא סִלְקָא דַּעֲתָךְ דְּכַתְבִּי וְהִנֵּנִי
הַקְדֵּשׁ וְלֹאֲחֻזֹּת הָעִיר וְלֹא נִתְחַלְקָה אֶסְרָא
לְמַעַט לְמֵאֵי אִילִימָא לְשׁוּפְרָא וְסִנְיָא אִמּוּ (כ)
וּרְחוּקָה כְּתַנְיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בְּכַסְפִּי
בְּקֶרֶקַע הָעוֹלָה וְלֹא נִתְחַלְקָה אֶלָּא בְּגוּרֵל שֶׁנִּי
יֵצְאוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵל לְמֵאֵי אִילִימָא דְלֹא שֶׁנִּי
שְׁקוֹל דִּידֵהוּ מִיְּבֵעִיָּא אֶלָּא שְׁלֹא נִטְלוּ בְּגוּרֵי
יַעֲלֵ פִי ה' נִתְּנוּ לוֹ אֶת הָעִיר אֲשֶׁר שְׁאֵל

בְּבֹלֶץ עֹרָה תִּחֹם עֹבֵי עֹרָה [עמו]. לֹא עָבֹה מִמֶּנּוּ דַּעְבֹּה מִחֻלָּה
אֲשֶׁר דִּכְתִּיב (שׁוֹפְטִים ה') וְאֲשֶׁר לֹא הוֹרִישׁ יֹשְׁבֵי עָבֹה אֶלֶּא
בְּלוֹמַר תִּחֹם שְׂנֵי עָבֹה^א: **הָעֹרָה** הִוא יֵשׁ לֹא מִפְּרֵדֶם וְאִין לֹא שְׂדֵה
לְבָן. תִּימָה דְּשִׁשְׁלֵי מַרְזֵה (ב"ק דף פ"א: וְשֶׁ דִּיה אִין) אֲמַרְיִין

ומתחלוקת ארץ ישראל אין לך מישאל^א שסאין לו דבר ובשפלה וגבגב ומיהו אית
הגרגס אין לך שבט ושבט מישאל^ב
הבא גרסין אין לך אחד מישאל
ועולם הבא ומשמע לו שער ראובן
אחאד היזו לכל אחד ואחד^ג אי נמי
עולם הבא אין להם צבואה מזה כל
מזה אלמא מזה מעט ומזה הדבה אלא
ועולם הבא יס מן הכל שיעור סזה:
איך אמאן. אע"ג דכתיב שער
לוי אחד הא כתיב נמי שער
ויסף אחד דלא מנו שבט יוסף אלא
באחד: **לא** סלקא דעתך דבתיב
הנותר הנשיא וגו'. ובגין דכתיב
דריש מהכא דגבעוני אינו מתרפא
עמיתד לצא מדכתיב והעובד העיר
וגו' ואיתא להא ואיתא להא ומדאפקיה
לשון עובד דרוש ביה נמי גבעוני או
שמה פליגי:

סֵתֶם

כל שבט ושבט ולא כחלוקה
זה אדם יש לו שדה לבן אין
נולם הבא אין לך כל אחד
שקר ראובן אחד שער יהודה
להן בעצמו שנאמר ואלה
נתחלקה אלא לשנים עשר
אמר מר עתידה ארץ ישראל
רוב חסדא לנשיא דכתיב
ליה רב פפא לאבוי אימא
לנשיא מזה ומזה לתרומת
לכספים שנאמר בין רב
וופמני עסקינו אלא לקרובה
העלול רבי יהושע אומר
ר אך בגורל תנא אך בגורל
כלל השתא דלאו ידיהו
אלא ע"פ ה' יהושע דכתיב
ת תמנת סרח בהר אפרים
כתיב

יֵאָדָו וְגו': וְקֹלְפִי שֶׁל שְׁטֵטִים. אֲרֹר
 חֲלָקִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וְהֵם מְדִינֹת
 וְחֲמִשָּׁה מִתְקַרְרֵרָה דַּעַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂרוּאֵין
 וְשֵׁנִי קֹלְפִי הִיוּ לְרִיבִין אֶחָד לְשִׁטֵּים
 אֵין כָּל הַחֲלֻקָּה עֲשׂוּיָה בְּגִבּוֹר וְקֹרָא
 פִּי כֶּתֶב שֶׁל זְבוּלָן. וְהֵאֵי דִנְקֻטִּינְהוּ
 כִּי אֵת הַשְּׁטֵרוֹת יִפֶּה שְׁלֵא יֵאֲמֵרוּ
 לֵב רֶאֱוִין אֲחֵה. שׂוֹה דְכָל מַה שֶּׁ
 נִלְמַד דֵּהָא יִיב שְׂטֵטִים לְחֹד הַיּוֹם
 עֲלִיו דְּכִתְבִּיב בְּרַחֲבָעֵם אִם הַיּוֹם
 בַּעֲלֵמָא לַעֲבֹד לוֹ כְּתַלְמִידִים לְרַב
 בִּיר יוֹם: וְסוֹפֵר מוֹה וּמוֹה. מִשְׁמַע
 כְּתִיב בְּסִפְיָה דְּקֹרָא בְּאַחַד הַחֲלָקִים:
 יֵאָדָו. שֶׁהִיתָה זָרָא וְיִפֶּה מִזֶּה וְחוּ רַעֲיָה
 לְקִי מִנְחֵלֶתִם בְּזֻזִי אֵלָּא וְדֵאֵי בְּגִלְלִי
 הַכְּחוֹשׁ נוֹטֵל יוֹמֵר עֵינֵי דְרַמִּי
 שֶׁהֲרֻחֹק גְּרוּעַ הוּא מִפְּנֵי שֵׁנִי
 וְרִבֵּי יְהוּדָה מִילְתָּא בְּאִפִּי נִפְשָׁה
 קַמָּא דְקֹרְבָא וְרוֹחָקָא מִחֲלָקִין
 לְיִירוּשָׁלַיִם וְגִלְלִי רְחוֹק יוֹמֵר וְלִרְיָךְ
 הוּא וּמִבֵּין רַב לַמַּעֲט רַב נִפְקָא
 דְּאֲמַרְתִּין בְּפִירְקִין לְעֵלִיל (דף קס"א):

לפ א מיי פ"ד מהל'
מלכים הל' ח:

רבינו גרשום

[illegible][illegible]